

Na izložbi pod nazivom **Nedostupna baština — tajne čuvaonica Hrvatskog povijesnog muzeja** upoznat ćeš razne predmete koji se skrivaju u čuvaonicama Muzeja. Muzej vodi brigu o velikom broju predmeta, preko 300 000, raspoređenih u 16 zbirki. Možda će ti se činiti neobičnim što su zajedno izloženi predmeti koji pripadaju različitim povijesnim razdobljima, ali time se želi pokazati što se skriva u čuvaonicama Muzeja i koliko je važno riješiti novi smještaj Muzeju kako bi predmeti našli svoje mjesto u stalnom postavu te kako bi nedostupna baština postala dostupna svima koji žele bolje upoznati hrvatsku povijest.

Stoga te želimo uplesti u našu muzejsku priču, a ovi listići poslužit će ti kao vodič i putokaz u otkrivanju tajni koje skrivaju muzejski predmeti, podijeljeni u sedam tematskih cjelina.

Neke od njih si možda već vidio/la u svojim školskim udžbenicima.

DIDAKTIČKI RADNI LISTIĆI

IZLOŽBA **NEDOSTUPNA BAŠTINA — TAJNE ČUVAONICA HRVATSKOG POVIJESNOG MUZEJA**

Hrvatski povijesni muzej,
12. prosinca 2017. -
30. rujna 2018.

Najstariji muzej osnovan u Zagrebu 1846. zvao se **Narodni muzej** iz kojeg su se kasnije razvili Arheološki muzej, Hrvatski prirodoslovni muzej i Hrvatski povijesni muzej.

Predmeti su muzej došli na razne načine: **kupnjom, zamjenom ili darovanjem.**

Predmeti u muzeju raspoređeni su u zbirke, a o njima se brinu **kustosi i preparatori** Muzeja. **Muzejski pedagog** velikim i malim posjetiteljima približava muzejske predmete, osmišljavajući razne aktivnosti koje posjet muzeju čine zanimljivim i zabavnim.

I. POLITIKA

Cjelina Politika najopširnija je cjelina u kojoj ćeš se upoznati s predmetima koji govore o najvažnijim političkim događajima i osobama, te simboliziraju ideje, teritorijalne promjene i prijelomne godine, stavove i nacionalne pokrete.

ZNAŠ LI?

U Hrvatskoj je stoljećima postojala **institucija bana**, najvišeg državnog dostojanstvenika, po rangu odmah ispod vladara. Banove ovlasti odnosile su se na vojna pitanja i pravosuđe. U ovoj cjelini pronaći ćeš mnogo predmeta koji su pripadali hrvatskim banovima, a predstavljaju njihova **znamenja časti i vlasti**.

Kao što je kralj imao krunidbu, tako je ban imao **instalaciju**. To je obred ustoličenja banova i svečani događaj na kojem bi se okupilo mnoštvo naroda. Ban je tada nosio svečanu odoru.

Zaviri u interaktivnu škrinju i odgovori na pitanja:

1. Pronađi predmete prikazane niže na slici. Kako se nazivaju ti predmeti i kome su pripadali?

2. Pronađi dio instalacijske odore bana Josipa Jelačića i napiši njegov naziv.

3. Pronađi na izložbi predmet sa slike. Što prikazuje? Označi.
- Grbovnica Martina Kneževića
 - Zahtjevanja naroda
 - Vlaški statuti

5. Prouči predmete sa slike i nadopuni rečenice: Vrsta suknenog kaputa koji su nosili ilirci 30-ih i 40-ih godina 19. stoljeća zove se _____ (naziv kaputa). Uz njega se nosila kapa _____ (naziv kape). Na kapi se nalaze simboli Ilirskoga pokreta. To su _____ i _____ (nazivi nebeskih tijela). Ilirski pokret naziva se i _____.

6. Slika prikazuje hrvatskog bana _____ (ime i prezime). Nazivali su ga još **ban pučanin**. Što misliš, zašto?

ZNAŠ LI?

Grbovnica je vladarska povelja kojom je vladar dodjeljivao ili potvrđivao plemićki status, odnosno grb. Većina grbovnica pripada hrvatskom vojnom plemstvu Hrvatsko-slavonske Vojne krajine. Pojava vojnoga plemstva vezana je uz obranu od Osmanlija. Nakon prestanka osmanlijske opasnosti, Vojna krajina gubi svoju glavnu obrambenu funkciju te počinje služiti kao vojarna na otvorenom habsburškim vladarima za potrebe ratovanja na svim europskim bojištima.

4. Pronađi jednu takvu grbovnicu i odgovori:
A) Kome je pripadala?

- B) Što je na njoj prikazano? Opiši.

7. Na izložbi su prikazani predmeti koji govore o političkim događajima i osobama iz 20. stoljeća. Pronađi plakat s natpisom **REFERENDUM ZA HRVATSKU/19. SVIBNJA 1991.** Koju je odluku donio hrvatski narod na referendumu u proljeće 1991.?

REFERENDUM - oblik izravnog odlučivanja građana o važnijim pitanjima države. Građani odlučuju sa "za ili "protiv", "da" ili "ne".

8. Pronađi kartu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ). Od kojih se republika sastojala?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

II. GOSPODARSTVO

"Izlog proizvoda" hrvatskih tvornica iz druge polovice 20. stoljeća najbolje pokazuje koliko raznoliku građu skuplja Muzej.

ZNAŠ LI?

Tvornica *Biserka* dobila je ime po petnaestogodišnjoj djevojčici Biserki Volčanšek, koja je od svoje majke Olge učila izrađivati lutke. U tvornicu je dolazila nakon škole i ostajala do kasno navečer.

9. Pronađi "izlog proizvoda", a navedenom proizvodu pridruži naziv tvornice u kojoj je proizveden:

Igračke

Kabanica

Cipele

Mikser

III.

SVAKODNEVICA

Svakodnevica ljudi iz prošlosti, njihov društveni status, odijevanje, poslovi i prikazani su ovoj cjelini.

10. Što misliš, kojoj muzejskoj zbirci pripadaju prikazani predmeti? Slikama pridruži odgovarajuće slovo!

- A) Zbirka oružja;
- B) Zbirka predmeta iz svakodnevnog života;
- C) Zbirka kamenih spomenika;
- D) Zbirka slika, grafika i portreta

11. Nabroji koje si još vrste oružja vidio/la na izložbi?

ZNAŠ LI?

U **Zbirci oružja** čuvaju se **pištolji za dvoboj**. Dvoboj (duel) je borba između dvaju boraca — izazivača i izazvanoga, pred svjedocima, radi obrane časti. Oružje za dvoboj bio je mač, sablja ili pištolj. Od kraja 15. stoljeća dvoboji za obranu časti postali su izuzetno popularni u Europi. U dvoboju su se mogli boriti samo oni koji su imali pravo nositi oružje – plemići, časnici i studenti, a od 19.st. to pravo imali su i građani.

12. Pronađi predmet i ispuni!

Naziv predmeta

Vrijeme nastanka

Svrha

13. Predmeti na slici pripadali su?

- svećeniku
- serežanu (vojniku)
- obrtniku

ZNAŠ LI?

U vrijeme Drugog svjetskog rata **El Shatt** je bio izbjeglički logor (zbjeg dalmatinskog stanovništva u egiptskoj pustinji. Ondje su stvorili grad od šatora (platneni grad; grad u pijesku).

15. Pronađi i opiši prikazane predmete:

Naziv

Namjena

Naziv

Namjena

14. Predmet koji potječe iz El Shatta je

IV. OBRAZOVANJE

16. U ovoj ćeš se cjelini susresti s predmetima koji govore o razvoju obrazovanja.

Pronađi prvi moderni hrvatski rječnik. Nastao je _____ godine. Njegov naziv je

_____, a autori su mu _____ i

_____.

V. ZNANOST

U ovoj izložbenoj cjelini naučit ćeš o razvoju znanosti u Hrvatskoj i upoznati važne znanstvenike i znanstvene institucije.

Bista (poprsje) - prikaz gornjeg dijela ljudskog tijela.

17. Pronađi bistu. Kojeg znanstvenika prikazuje? Označi.

- Isaac Newton Albert Einstein Nikola Tesla

VI. KULTURA

18. U cjelini *Kultura* upoznat ćeš se najznačajnijim predmetima koji predstavljaju hrvatsku kulturu, i s njihovim autorima, istaknutim hrvatskim umjetnicima. Prouči izložene predmete, te spoji nazive predmeta s njihovim autorom, vlasnikom ili mjestom nastanka.

☐ Hrvatski narodni preporod	A) Boka kotorska
☐ Ploča s glagoljskim natpisom i likom sv. Martina	B) Vlaho Bukovac
☐ Rimljanka s mandolinom	C) Menci Clement Crnčić
☐ Plakat II. svesokolskog sleta	D) Milka Trnina
☐ Odora bokeljske mornarice	E) Senj
☐ Kazališni kostim	F) Vjekoslav Karas

Razne vrsta tiskovina i drugih predmeta neprocjenjiv su izvor informacija. Danas kada živimo u digitalnoj eri, upoznat ćeš se načinima na koji su se ljudi informirali u prošlosti i porukama koje su mediji prenosili.

VII. MEDIJI

19. U cjelini *Mediji* pronajdi kameru ratnog snimatelja Gordana Lederera. Uz pomoć predmetne kartice pokušaj saznati što više podataka o ovome predmetu: _____

PREDMETNA KARTICA

1. Vrsta predmeta (slika, karta...):
2. Naslov (naziv predmeta):
3. Autor/proizvođač:
4. Vrijeme nastanka:
5. Mjesto nastanka:
6. Materijal (npr. papir, željezo...):
7. Tehnika (npr. šivanje, ulje na platnu...):
8. Priča o predmetu:

20. Kustosi za svaki predmet u svojoj zbirki bilježe osnovne podatke o predmetu. Neke podatke mogu saznati u prvom kontaktu s predmetom (materijal, tehnika), a druge, kao što je priča o predmetu (kontekst), moraju dodatno istražiti (namjena, vrijeme nastanka). **Izaberi na izložbi predmet koji ti se najviše svidio i izradi vlastitu predmetnu karticu. Neka ti u tome pomogne predmetna kartica koja se nalazi uz svaki predmet.**

Provjeri svoje odgovore

1. Zetla, banu Gyulayu, banu Vlastiću. 2. Kalpak. 3. Vlastići statuti. 4. A) Grbovnica Martina Kneževića, B) crna vrana – simbol kralja Matijaša Korvina, obiteljski grb s elementima crnoga orla, zlatna medalja, trjumljalo oružje, viteški križ. 5. Surka, crvenkapa, zviždač i polujmjec, hrvatski narodni preporod. 6. Ivan Mažuranić, bio je prvi ban koji nije bio plemić, bio je iz redova građanstva (pučki). 7. Više od 90% hrvatskih građana koji su izabrali na referendum, glasovalo je za samostalnu i suverenu Hrvatsku, odnosno protiv ostanaka u Jugoslaviji. 8. Hrvatska, Slovenija, BiH, Srbija, Crna Gora, Makedonija. 9. Biserka, Astra, Jugoplastika, Elektron. 10. B, C, D, A. 11. paradna sablja, jatagan, lovačka puška, mač rapir. 12. Stramotna maska, 18.st., nošenje maske bila je kazna za lakše prijestupe. 13. serežanu. 14. platnena torba. 15. Pionirska marama, kapa i pionirska knjižica. Svake godine na Dan Republike (29. 1. 1.) na posebnom organiziranom svečanosti dije- 1. razreda osnovne škole postajali su članovi pionirske organizacije noseći prikazane predmete; žute čizme Borovo ("zenge"), proizvodile su se za kanadske ca 1. razreda osnovne škole postajali su članovi pionirske organizacije noseći prikazane predmete; žute čizme Borovo ("zenge"), proizvodile su se za kanadske 17. Nikola Tesla. 18. B, E, F, C, A, D. 19. G. Lederer pogoden je snajperskim hicem za vrijeme snimanja akcije hrv. vojnika kod Kostajnice. Njegove posljednje snimke posmrtno su na HTV-u montirane u glazbeni spot *Banjska ratna praskozorja*.